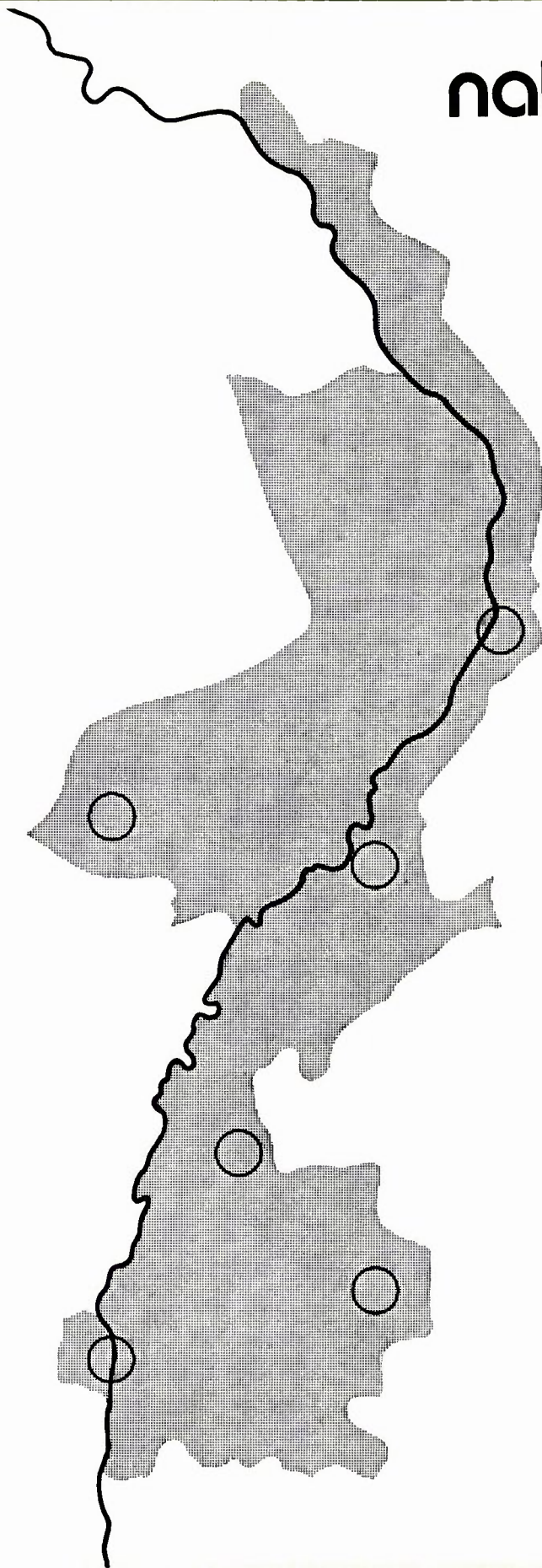

natuurhistorisch maandblad

NATUURHISTORISCH MAANDBLAD

Orgaan van het Natuurhistorisch Genootschap
in Limburg

MAASTRICHT, augustus 1977

REDACTIERAAD: mevr. drs. F.N. Dingemans-Bakels;
H.P.M. Hillegers; J.A.M. Heerkens Thijssen; dr. P.J. van Nieuwenhoven (wnd. hoofdredacteur); W. Ogg; drs. A.W.F. Meijer.
Redactie-adres: Bosquetplein 7 Maastricht (tel. 043-13671).

ADMINISTRATIE: Adreswijzigingen, opgave van nieuwe leden, bestellen van Maandbladen te zenden aan administratie Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, p/a Bosquetplein 7, Maastricht; tel. 043-13671.

Afzonderlijke nummers voor niet-leden *f* 2,50, voor leden *f* 1,75; dubbelnummers *f* 4,- resp. *f* 3,-
Auteursrechten voorbehouden.

NATUURHISTORISCH GENOOTSCHAP

Voorzitter: Dr. P.J.v. Nieuwenhoven,
Trianonstraat 13, Maastricht. Tel. 043-18897

Secretaris: H.P.A.J. Gilissen.
Rector Thijssenstraat 9, Geulle. Tel. 04461-1179

Penningmeester: J.G.H. Schoenmaeckers, Johan Frisostraat 4,
Cadier en Keer. Giro 103 63 66 t.n.v. Natuurhistorisch Genootschap, Maastricht.

Lidmaatschap: m.i.v. 1 januari 1977 *f* 25,- per jaar (tevens gezinscontributie); Jeugdleden t/m 17 jaar *f* 7,50. Het maandblad wordt aan alle leden gratis toegezonden.

Litho's en Druk:
Stereo+Grafia, Maastricht.

INHOUD

- In memoriam Dr. J.E. Schulte	125
- Verslag van de trektellingen Zuid-Limburg 1976	127
- Verslag van de jaarvergadering te Sibbe	128
- Kort financieel verslag van de penningmeester over 1976	131
- Jaarverslag van de wnd. hoofdredacteur	132
- Geef om de natuur	134
- Natuureducatie in de stad Maastricht	135
- Verbeteringen in het museumnummer 6/7	omslag II
- Aankondiging van de maandvergaderingen en andere activiteiten	omslag III
- De natuur in	omslag IV

VERBETERINGEN IN HET MUSEUMNUMMER 6/7

Zeer tot onze spijt is in het feestelijk bedoelde museumnummer van ons maandblad een aantal storende fouten geslopen:

Pag. 93: Foto moet zijn Foto's Jan van Eijk

Pag. 94: Eerste kolom regel 8 van onderen: impo- sant moet zijn important

Pag. 95: Figuur te verwisselen met die van pag. 109.

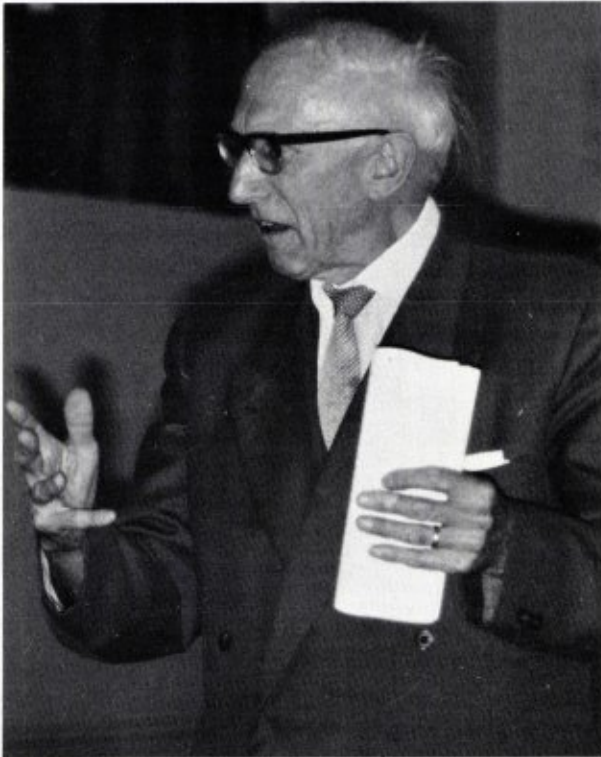
Pag. 101: De toespraak van Dr. Montagne gaat voort op pag. 106 laatste alinea: Bij het ontwerpen enz.

Pag. 107: De regels 16 tot en met 20 moeten als- volgt gelezen worden:

Met ons voorgenomen onderzoek zetten we een reeds door onze voorgangers begonnen werk voort: We willen ons nu echter niet beperken tot de als fossielrijk bekende lagen en de gave fossiel- exemplaren.

Dank zij de vriendelijke medewerking van onze drukker ontvangt u in deze aflevering de pagina's 101 t/m 116 opnieuw. U kunt ze gemakkelijk aan- brengen in plaats van de misdruk, door de nietjes los te maken.

IN MEMORIAM DR. J.E. SCHULTE

Op 16 maart 1977 is in de leeftijd van 87 jaar overleden Johan Eugenius Schulte, chirurg en vrouwenarts te Maastricht. Bij velen was deze merkwaardige man bekend. Maar er was niemand die hem zo goed kende dat hij voor ons maandblad enige woorden ter herdenking durfde te schrijven.

De oudste zoon van de overledene was zo vriendelijk ons de tekst van de rede ter beschikking te stellen, die hij ter herdenking van zijn vader bij de uitvaart in de Onze Lieve Vrouwe Basiliek te Maastricht heeft uitgesproken. Met dank aan de familie ontlenen wij daar de volgende feiten uit de levensgeschiedenis aan. De vader van Dr. Schulte kwam op 17-jarige leeftijd in 1869 als Hannekemaaiër naar Holland. Daar huwde hij een meisje uit Vlagtwedde. In Bour-

range, in Oost-Groningen werd Johan Eugenius geboren. In de zomer van 1904 kwam hij naar Rolduc en deed daar reeds in 1908 eindexamen. Voor studie in de medicijnen ging hij naar de universiteit van Groningen, waar hij in 1914 zijn artsexamen aflegde. In dat jaar verscheen zijn eerste publicatie, over het voorkomen van erythrocyten in urine. Er zouden er meer dan duizend volgen, waaronder tal van ingezonden stukken in dagbladen en tijdschriften over de meest uiteenlopende onderwerpen, maar vooral op het gebied van theologische, filosofische, ethische en medische actuele vraagstukken.

Na zijn artsexamen was hij o.m. geneesheer in het psychiatrisch ziekenhuis te Venray, waarna hij in 1915 begon met zijn specialistische opleiding in de kliniek van Prof. Koch te Groningen. Tegen het einde van de eerste wereldoorlog kwam hij in militaire dienst als Officier van Gezondheid bij de Pontonniers te Dordrecht. Tegelijkertijd werkte hij in het psychiatrisch ziekenhuis Maasoord te Rotterdam, waar hij zijn promotie voorbereidde over "Fantasie en Intellect bij Normalen en Geesteszieken". Aan het eind van 1918 werd hij chirurgisch assistent in het St. Antoniusziekenhuis te Utrecht waarna hij tot 1921 werkzaam was in de kliniek van Prof. Fedor Krause te Berlijn. Daar beoefende hij vooral neurochirurgie en werd hij onder meer opgeleid door de beroemde Oppenheim. Na zijn terugkomst in Nederland werd hij directeur en chirurg van het ziekenhuis De Goddelijke Voorzienigheid te Sittard. Daar ontving hij in 1923 van de St. Radboudstichting de benoemingsbrief tot Hoogleraar in de Faculteit der Rechtsgeleerdheid om onderwijs te geven in de criminele psychologie en psychiatrie. De Katholieke Universiteit startte echter in een veel kleinere opzet dan aanvankelijk was bedoeld. Het professoraat ging niet door.

In Sittard was hij vanaf de oprichting betrokken bij de School voor Maatschappelijk werk, waaraan hij vele jaren verbonden bleef. Vanaf 1926 was hij vrij

gevestigd chirurg en vrouwenarts te Maastricht, waar hij woonde in de Kapoenstraat, in het huis Quisisana. Hij was actief in het bestuur van het middelbaar onderwijs, werd erevoorzitter van de EHBO, was oprichter en voorzitter van het Klassiek Verbond en van de Katholieke Artsenvereniging. Dr. Schulte had altijd grote belangstelling voor de natuurwetenschappen. Herhaaldelijk hield hij een spreekbeurt over grote figuren uit de 19e eeuw, ook in de vergaderingen van ons genootschap waarvan hij bij zijn dood precies 50 jaar lid was.

Voor de jongen van het Groningse platteland moet het Limburgse Rolduc een paradijselijk verblijf zijn geweest. Tot aan zijn dood heeft hij er altijd met groot enthousiasme over gesproken. Het was dan ook vanzelfsprekend dat hij aanwezig was toen onze jaarvergadering gehouden werd in Rolduc, in 1966. Ten bewijze daarvan plaatsen wij bijgaande foto, waarop zijn markante figuur in het middelpunt staat.

In 1955 meende Schulte met een sensationeel nieuwtje te kunnen komen: Hij ontdekte in de „mémoires” van de Maastrichtenaar J.H. Schumacher dat deze in 1855 als jongetje te Maastricht kennis had gemaakt met ”de groeten Darwin, die twee daog bij hun bleef. Iech zeen dee groete gelierde en kindervrond nog met z’n lang bakkebeerd. Heer liet miech op z’n knieje rije en es heer miech te wild leet galoppeere, heel iech miech aon z’n bakkebeerd vas”.

In 1961 heeft A. Brouwer echter aangetoond dat men moet aannemen dat Charles Darwin na de reis met de Beagle (1836) Engeland nooit meer verlaten heeft. Dat hij na 1854 zozeer in beslag werd genomen door zijn grote werk over de evolutie dat hij geen interesse meer kon opbrengen voor paleontologische verzamelingen in Maastricht. Ik heb herhaaldelijk met Schulte over deze kwestie gesproken. Hij had het plan zelf naar Engeland te gaan om zich van een en ander te overtuigen. Dat heeft hij niet meer mogen uitvoeren. Wie het paard is geweest van

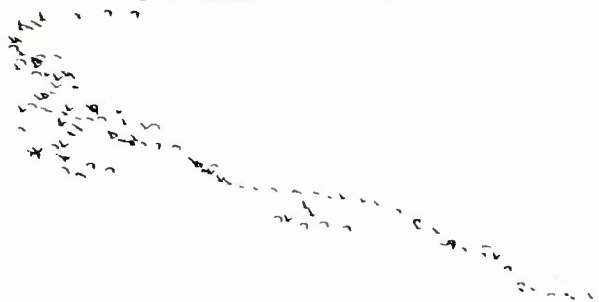
Rolduc 1966.

Jaarvergadering van Natuurhistorisch Genootschap.

de jonge Schumacher zal wel altijd een raadsel blijven, maar het was zeker niet de grote Darwin. Met het heengaan van Schulte is een grote hoeveelheid feitelijke kennis verloren gegaan die in zijn hersenen als in een computer lag opgeslagen. Dergelijke figuren worden zeldzaam. Wij zullen ze missen!

P.J. van Nieuwenhoven

VERSLAG VAN DE TREKTELLINGEN ZUID-LIMBURG 1976

In de herfst van 1976 werden in Zuid-Limburg tellingen van de trekvogels uitgevoerd teneinde een indruk te krijgen van de kwantitatieve en kwalitatieve omvang van de vogel trek in dit gebied.

Dit gebeurde op initiatief van dhr. H. Wessels (VWG Winterswijk) die trekgegevens uit het binnenland verzamelt d.m.v. landelijke tellingen.

In het kader hiervan werden op negen zondagen tussen 19 september en 14 november op gemiddeld 3 à 4 telposten per keer in Zuid-Limburg tellingen verricht vanaf zonsopgang tot minimaal 1½ à 2 uur hierna.

Hierbij werden per vijf minuten alle doortrekkende vogels op een uniform formulier genoteerd. Opgemerkt kan nog worden dat de laatste twee tellingen in november, vanwege zeer slechte weersomstandigheden letterlijk nogal in het water vielen.

Naast deze zondagse tellingen werd door een aantal waarnemers ook zoveel mogelijk door de week geteld, ook op andere posten, dit om een genuanceerder beeld van het trekverloop te krijgen en eventuele lokale verschillen uit te diepen. Hierbij zijn de gegevens van dhr. W. Ganzevles van groot belang, die te Eijsden in de gelegenheid was vanaf eind september tot begin november vrijwel dagelijks waar te nemen en te tellen.

De in dit rapport opgenomen waarnemingen hebben, met een enkele uitzondering (b.v. losse waarnemingen van groepen roofvogels) alleen betrekking op de tijdens de tellingen waargenomen overtrekkende vogels. Omdat de tellingen niet altijd op alle posten tegelijkertijd verricht konden worden en de waarnemers bovendien in aantal en kwaliteit wel eens verschilden, moet aan de verkregen aantallen geen al te grote betekenis gehecht worden: zij geven niet meer dan een aanduiding.

Tenslotte is het de bedoeling om komend najaar de trek tellingen, hopenlijk met zoveel mogelijk waarnemers, te herhalen.

Belangstellenden worden verzocht contact op te nemen met de samenstellers van het rapport:

Gerrit Dunnewold Palestinastraat 220 Heerlen 045-415634

Frans en Irene Slijpen Meidoornstraat 56 Heerlen Will en Riny Jonkers De Maan 28 Schaesberg

Fred Hustings Sweelinckstraat 14 Heerlen 045-712666.

Enkele grepen uit dit verslag:

1. Er werden 79 soorten waargenomen, waarvan bepaalde soorten in grote aantallen, zoals Kievit, veldleeuwerik, houtduif, spreuuw, vink, roek. Er zijn ook vrij veel minder algemene soorten genoteerd, zoals: ooievaar, visarend, rode en zwarte wouw, sperwer, goudplevier, grote gele kwikstaart (vrij veel), Europese kanarie etc.
2. Het trekbeeld kan per plaats vaak erg verschillen. Onderstaand voorbeeld van het overzicht van de houtduif toont dit aan:

Post	7.00-	7.15-	7.30-	7.45-	8.00-	8.15-	8.30-	8.45-	totaal
	7.15 u	7.30 u	7.45 u	8.00 u	8.15 u	8.30 u	8.45 u	9.00 u	
Ransdalerveld	22	61	216	24	9	150	7		689
Kanne	139	524	3		4		102	111	883
Eijs	2000		50						2050
Schaesberg	1414	288	272	92	74	3	16	340	2499

N.B. Deze waarnemingen zijn van 17-10-1976.

3. Bovendien is het trekbeeld per ochtend dikwijls geheel verschillend:

Niet alleen de aantallen kunnen sterk variëren, maar ook het doortrekpatroon: de ene ochtend komen houtduiven meteen na zonsopgang massaal over en nemen de aantallen daarna sterk af; de andere keer bestaat er de hele morgen door regelmatige trek, waarbij om de 10 à 25 minuten een hele golf doortrekt; dan weer is er een duidelijke piek in de ochtend aan te wijzen.

Onderstaand staatje, waarin voor 4 ochtenden de totalen per 15 minuten opgenomen zijn, kan dit enigszins aanduiden.

7.00-7.15u	7.15-7.30u	7.30-7.45u	7.45-8.00u	8.00-8.15u	8.15-8.30u	8.30-8.45u	8.45-9.00u	9.00-9.15u	9.15-9.30u	9.30-9.45u	totaal
------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	--------

Schaesberg 17-10	1414	288	272	92	74	3	16	340	38	20	12	2569
------------------	------	-----	-----	----	----	---	----	-----	----	----	----	------

Schaesberg 31-10	180	56	219	11	362	207	66	275	100	1476
------------------	-----	----	-----	----	-----	-----	----	-----	-----	------

Voerendaal 6-11	25	595	526	1174	577	267	250	113	56	3683
-----------------	----	-----	-----	------	-----	-----	-----	-----	----	------

Voerendaal 13-11	226	222	65	39	143	210	330	182	1417
------------------	-----	-----	----	----	-----	-----	-----	-----	------

4. Als voorbeeld van vergelijkend onderzoek volgt hier een overzicht van de aantalsverhoudingen van de vinkensoorten. In soorten staatje zijn de

totalen der vinkensoorten over een aantal tellingen opgenomen.

		vink	keep	kneu	groenling	putter	eur. kan.	geelg.	rietg.	
19 september										
Maastricht	6.15- 9.00	30	10	2	1			2		
Ransdalerveld	6.20- 7.45	16	148	90				6		
Schaesberg	6.00-10.00	31	184	3	3	1				
3 oktober										
Ransdalerveld	6.35- 8.20	45	232					4		
Schaesberg	6.40- 9.00	551	287	22	1	5		8		
10 oktober										
Kanne	6.25- 9.25	772	329	24	5			8	6	
Ransdalerveld	6.20- 8.30	513	67	50				3		
17 oktober										
Schaesberg	7.05-10.05	327	9	70	2		1	1	9	
Kanne	6.50-11.00	194	5	153	20	23	3	18	11	
Ransdalerveld	7.00- 8.25									
31 oktober										
Schaesberg	7.10-10.15	256	12	39			1	1	4	7

5. Uit de waarnemingen van dit verslag werd tevens een fenologielijstje opgesteld van laatste waarnemingen van een bepaalde soort in 1976.

Het volledige verslag is verkrijgbaar bij het secretariaat van het Natuurhistorisch Genootschap, Bosquetplein 7 te Maastricht door overmaking van f 1,50 op gironummer 1036366, onder vermelding van „Verslag Trektellingen Zuid-Limburg 1976”.

VERSLAG VAN DE JAARVERGADERING te Sibbe op zondag 5 juni 1977, te 10.30 uur

De voorzitter opende de vergadering en herdacht de in het verslagjaar overleden leden: Dr. J.E. Schulte, de heer R. de Haan en Broeder Virgilius Zwegers.

Jaarverslag van de secretaris

Op 31 december 1976 was de samenstelling van het bestuur als volgt:

Dr. P.J. van Nieuwenhoven,	Maastricht	Voorzitter
Dr. D.G. Montagne,	Maastricht	Vice-voorzitter
H.P.A.J. Gilissen,	Geulle	Secretaris

J.G.H. Schoenmaeckers,	Cadier en Keer	Penningmeester
W.F. Bult,	Heerlen	lid
Ing. C. van Geel,	Geleen	lid
J.A.M. Heerkens Thijssen,	Maastricht	lid
L.G.M. Hensels,	Roggel	lid
P.A. van der Horst,	Venlo	lid
Drs. C.H. Janssen,	Nederweert	lid
Drs. C.A.J. Thissen	Roermond	lid

In het verslagjaar kwam het bestuur driemaal bijeen; het dagelijks bestuur hield regelmatig overleg over zaken die een spoedige afdoening vereisten. Op de bestuursvergadering van 25 november is het bestuur ermee accoord gegaan dat de functie van de heer Heerkens Thijssen (secretaris) - die om leeftijdsredenen zijn

plaats als zodanig ter beschikking stelde - door de heer H.P.A.J. Gilissen wordt overgenomen.

In 1976 zijn aan het Genootschap door de dood ontvallen (althans voor zover bij de administratie bekend) de volgende leden:
Br. Virgilius Zwegers en R. de Haan.

Tot lid van verdienste werden benoemd:
de heren J.H.H. de Haan en P. Genemans.

Het ledenbestand was op 31 december 1976 als volgt samengesteld:

Maastricht	en omstreken	327
Heerlen	en omstreken	141
Roermond	en omstreken	62
Sittard	en omstreken	59
Venlo	en omstreken	91
Weert	en omstreken	22
Totaal Limburg		702
Overig Nederland		243
België en Luxemburg		72
Totaal		<hr/> 1017

AL deze leden ontvingen het Maandblad.

Aan verenigingen, instellingen en aan hen met wie het Genootschap ruilverkeer onderhoudt, werden nog eens 193 exemplaren van het Maandblad verzonden.

De maandvergaderingen te Maastricht, tien in getal werden goed tot zeer goed bezocht, vooral als interessante voordrachten deel van het programma uitmaakten.

Deze vergaderingen en die van het bestuur werden in het Natuurhistorisch Museum gehouden. Voor de verleende gastvrijheid en het ter beschikking stellen van o.m. projectie-apparatuur is het bestuur en directie van het Museum zeer erkentelijk.

De kring Heerlen heeft onder leiding van zijn voorzitter Dr. S.J. Dijkstra elf goed bezochte vergaderingen gehouden. Ze werden alle opgeluisterd door aantrekkelijke lezingen.

De kring Venlo heeft in de Wintermaanden een viertal zeer goed bezochte vergaderingen gehouden over interessante onderwerpen.

De jaarvergadering werd op 13 juni te Steyl gehouden.

Volgens rooster traden af de heren Dr. Dijkstra en P.A. van der Horst.

Alleen de heer van der Horst stelde zich herkiesbaar. Hij werd met algemene stemmen herbenoemd.

Drs. C.H. Janssen werd bij acclamatie tot bestuurslid gekozen.

Onder auspiciën van de bestaande kringen werden in het verslagjaar de navolgende excursies gehouden:

1. Dagexcursie "Weerter Bos"
2. Avondwandeling "Onderste en Bovenste Molen" te Venlo.
3. Dagexcursie "Proefbijenstand" Ambrosiushoeve te Hilvarrenbeek.
4. Botanische wandeling omgeving Krieckenbeck (W. Dld).
5. Botanische wandeling Geysteren en omgeving.
6. Botanische Pinksterwandeling Blerickse bergen.
7. Botanische wandeling "Grote Heide" te Venlo.
8. Dagexcursie "Botanische tuin" Aken en wandeling Aache-ner Wald.
9. Herfstwandeling "Schuitwater" te Broekhuizen.
10. Herfstwandeling omgeving Witsee Leuth.
11. Observatie vogel trek in het Koelbroek.
12. Herfstwandeling "Bulteven".
13. Paddestoelenexcursie in het Bunderbos.
14. Excursie naar het Leudal.
15. Fietstocht richting Hout-Blerick-Baarlo-Helden-Kessel.
16. Dagexcursie Hautes Fagnes.
17. Bezoek aan Tangkoelen Venlo.
18. Herfstwandeling omgeving Lomm.
19. Excursie naar het Koelbroek.

De mycologische werkgroep van kring Heerlen o.l.v. de heren W. Bult en C. van Geel zijn steeds zeer intensief bezig geweest. In januari namen twee leden deel aan een "Microscopie" dag in Wageningen georganiseerd door de Ned. Mycologische Vereniging. Dit resulteerde in het geven van een reeks wekelijkse practicumavonden microscopie in het Grotius College (vanaf febr. t/m mei).

In september werd begonnen met het inventariseren van de mycoflora van enkele "Steenbergen".

Op woensdagmiddag werd de "Wilhelmina" bezocht op zaterdagmorgen meestal de "Emma, en de Hendrik".

Tevens werd wekelijks vergaderd, waarbij over de resultaten van de inventarisaties gediscussieerd werd.

Veel dank is verschuldigd aan de heren C.P. Verschueren te Roermond en P.B. Jansen te Breda, die de groep wel eens vergezelden op de excursies en het moeilijke materiaal determineerden. Tweemaal werd door "Natura" in Belgisch Limburg een beroep op de groep gedaan om medewerking te verlenen aan het leiden van paddestoelenexcursies. Hiermede belastten zich de heren C. van Geel en P.H. Kelderman. In november werd door de heren A.

Bouwhuis en P.H. Kelderman een meer gericht onderzoek gedaan naar het voorkomen van Hygrophorus-soorten. Hoewel dit onderzoek door de inventarisaties te laat startte, werd er toch nog een soort gevonden, waarvan sinds 1940 nog slechts één vondst bekend was.

De inventarisatie van de twee steenbergen had tot resultaat een lijst van 100 soorten.

Op 21 december 1976 werd de slotbijeenkomst gehouden.

Op 20 maart heeft te Sittard de oprichtingsbijeenkomst van de vogelstudiegroep officieel plaats gevonden. Een twintigtal enthousiaste vogelaars was aanwezig. Daarna zijn nog drie bijeenkomsten (om de drie maanden) gehouden met een groeiend aantal deelnemers.

Een aantal activiteiten van deze vogelstudiegroep is: trektellingen, waterwildtellingen, literatuuronderzoek, inventarisering van de vogelbevolking van grintgaten en de daaruit voortvloeiende advisering inzake herinrichting in samenspraak met de Provinciale Waterstaat, Sovon-project, meeuwentellingen, kraanvogelonderzoek, onderzoek naar het voorkomen van grote gele kwikstaart en ijsvogel, inventarisatie van uilenslaapplaatsen en roekenkolonies. Alle activiteiten verschijnen op den duur in verslagvorm en worden zo mogelijk in het Maandblad gepubliceerd. Bovendien worden alle losse waarnemingen uit de provincie Limburg verzameld en samen met de literatuurgegevens over dit gebied systematisch verzameld in een kaartstelsel.

De studiegroep stelt zich als doel om in 1985 te komen tot de uitgave van een nieuwe Avifauna van Limburg.

Een groepje leden heeft o.l.v. de heer P. Kemp in de zomeravonden enige wandelingen gemaakt in de stadsparken van Maas-tricht, Geleen en Sittard met als doel het bestuderen van bijzondere bomen.

Op instigatie van Kring Venlo is in verband met de aanstelling van een aantal Controleurs Vogelwet 1936 een cursus vogelkunde gehouden.

Een lid van Kring Venlo heeft zitting in de Commissie Stadsontwikkeling der Gemeente Venlo.

De studiegroep Natuur en Landschap van deze Kring kwam elf maal bijeen. Leden van het bestuur hebben zitting in het bestuur van de Botanische Tuin te Steyl, de Botanische Tuin te Terwin-selen, de Jeugnatuurwacht Venlo, de Stichting Kinderboerderij Hagerhof te Venlo en de Stichting Kinderboerderij Maastricht. Het bestuur was vertegenwoordigd bij de opening van de botanische tuin te Valkenburg, die onder leiding van de I.V.N.-afdeling Valkenburg tot stand kwam.

Een vertegenwoordiger van het bestuur is aanwezig geweest op de inspraakavond over het bestemmingsplan "Jekerdal" en als reac-

tie hierop heeft het bestuur in een advies aan het Gemeentebestuur zijn wensen kenbaar gemaakt en enige suggesties gedaan. Het bestuur is in de persoon van de voorzitter vertegenwoordigd in de Stichting Kasteelpark Born. Speciaal de edukatieve mogelijkheden van het park hebben er zijn aandacht. Ook staat het bestuur geregeld in contact met de Provinciale Waterstaat in verband met de inrichting van het grindgat Oost-Eijsden. Samen met de vogelstudiegroep worden de mogelijkheden onderzocht voor stichting van een vogel- en rietreservaat in dit centrum voor waterrecreatie.

In verband met het 700-jarig bestaan van de Gemeente Susteren is het bestuur aanwezig geweest bij de opening van een natuurhistorische tentoonstelling, samengesteld uit inzendingen van o.m. leden van de Natuurhistorische Vereniging Susteren en Pepijnsland te Echt.

Op de jaarvergadering te Steyl is de wens naar voren gekomen om aan de orchideeëntuin in het Gerendal de naam van wijlen Dr. Diemont te verbinden. Een verzoek hiertoe is aan de Dienst Landinrichting van het Staatsbosbeheer, onder wiens supervisie de tuin staat, gedaan.

Goede contacten werden onderhouden met het I.V.N.-Limburg, de K.N.N.V., Pepijnsland te Echt, de Natuurhistorische Vereniging "Vrienden der Natuur" te Weert, de afdeling Limburg van de Nederlandse Vereniging voor Herpetologie en Terrariumkunde "Lacerta" en de Belgische Natuurhistorische Vereniging "Natura Limburg" te Hasselt.

Het bestuur is in december van de tijdelijke vestiging in de Stokstraat weer terug verhuisd naar het geheel gerenoveerde en vergrote Natuurhistorisch Museum. Het kreeg daar een fraaie ruime kamer.

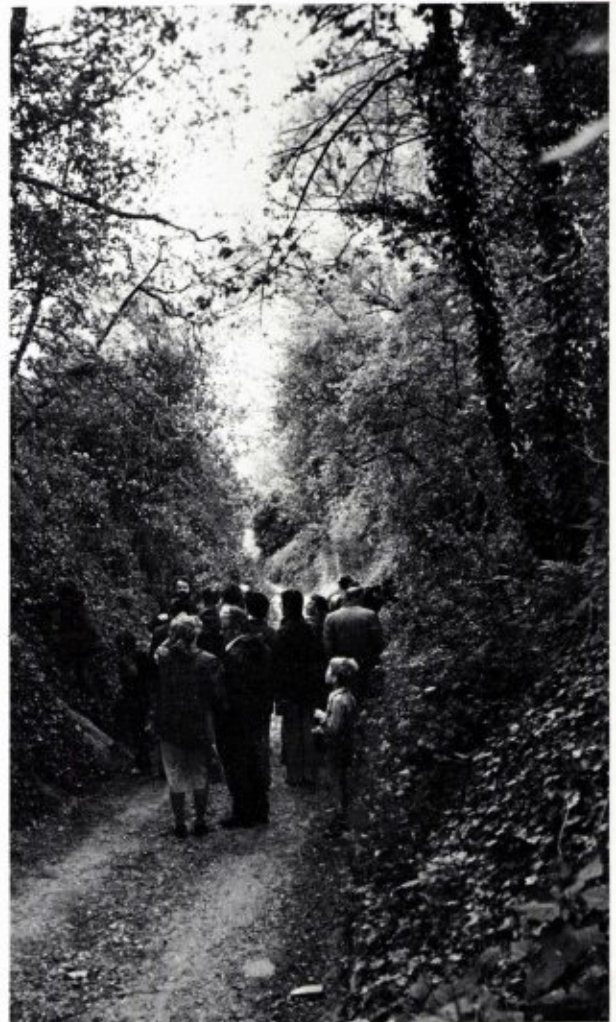
Ook dit jaar heeft het Genootschap weer dankbaar gebruik kunnen maken van de bereidwillige diensten van het personeel van het Natuurhistorisch Museum voor diverse administratieve werkzaamheden. Gaarne zeggen wij hiervoor onze welgemeende dank.

Kort financieel verslag van de penningmeester over 1976

De rekening en verantwoording over het jaar 1976 van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg sluit met een batig saldo van f 1692,73. Uit het hierna volgend overzicht van de totale exploitatielasten vanaf 1976 moge blijken dat deze teruglopen:

1976	— f 87.816,98	(rekeningcijfers)
1977	— f 81.750,—	(begroting)
1978	— f 85.000,—	(begroting)

Uitbreiding van activiteiten moet dan ook gepaard gaan met een sterke vermeerdering van de inkomsten. Wat de inkomsten betreft is het zo gesteld dat deze voor 65% bestaan uit bijdragen van de overheid. Het Genootschap zelf moet 35% van die inkomsten opbrengen. De voornaamste eigen inkomstenbron is die van de contributie. Deze bedraagt met ingang van 1977 f 25,— per lid per jaar. Dit bedrag is niet toereikend om het eigen aandeel in de totale exploitatie te betalen. Daarvoor zou een bedrag aan contributie van f 42,50 per lid per jaar nodig zijn. Een geleidelijke verhoging van de contributie is dan ook geboden.

Wat de uitgaven betreft streeft het bestuur er naar om deze zo laag mogelijk te houden en de gelden zo doeltreffend mogelijk te bestemmen. Gelet hierop heeft het bestuur dan ook besloten om een andere drukker te nemen, zulks met ingang van 1977. Daarbij is ervan uitgegaan dat de kwaliteit van het Maandblad en de Publicaties op hetzelfde goede niveau moet worden gehandhaafd. Het moge duidelijk zijn dat wil het Genootschap naar behoren blijven functioneren het nodig is extra inkomsten te verwerven zoals verhoging contributie, werving van nieuwe leden, aanspreken van fondsen e.d. Bij deze doen wij een dringend beroep op de leden hieraan medewerking te verlenen en zo spoedig mogelijk suggesties te doen. Betaling van een bedrag hoger dan het vast te stellen contributiebedrag is in dit verband zeer welkom.

Gewaakt moet ervoor worden dat de hoogte van de contributie niet zodanig wordt dat een terugloop van het ledenaantal in de hand wordt gewerkt. Vandaar dat het bestuur streeft-ondanks de financiële zorgen - naar een geleidelijke optrekking van de contributie.

De laatste jaren zijn gelden uitgetrokken voor activiteiten in de kringen. Dit beleid moet gecontinueerd worden teneinde een betere spreiding van de overheidsgelden over de gehele provincie te bewerkstelligen.

Tot slot dank aan allen welke ook weer in 1976 op enigerlei wijze hebben bijgedragen tot het verkrijgen van een zo goed mogelijke financiële basis voor ons Genootschap.

Jaarverslag van de wnd. hoofdredacteur

De samenstelling van de redactie heeft in het verslagjaar geen wijziging ondergaan.

De 65e jaargang van het Maandblad verscheen met tien afleveringen, waarvan twee als dubbelnummer. Het dubbelnummer 7/8 was geheel gewijd aan "het Gulpdal, kern van het toekomstig Nationaal Landschapspark" van de hand van de heer J.Th. ter Horst. Van dit nummer is ook een afzonderlijke overdruk uitgegeven. De overige afleveringen bevatten, naast verslagen van de maandvergaderingen en het gebruikelijke verenigingsnieuws, interessante artikelen op voornamelijk botanisch, zoologisch en geologisch gebied van Limburg en omgeving.

De redactie is de auteurs hiervoor veel dank verschuldigd. Dit geldt ook voor de schrijvers van de rubriek "Boekbespreking" voor hun regelmatige bijdragen.

Als publicatie verscheen in 1967 van Reeks XXVI een drietal afleveringen, t.w.:

1. J.A.W. Lucas. New species of the genus *Pipizella* Rondani, 1856 (Diptera, Syrphidae).

2. B. Aukema *Anerus avenius* (Dufour) 1833, een nieuwe wants voor de Nederlandse fauna (Hemiptera Heteroptera, Aneuridae)
3. F. Willemsse. Notes on Arcyptera species from Greece and Turkey, with special reference to *A. labiata* (Brullé, 1832) (Orthoptera, Acrididae).

Uit financiële noodzaak heeft het bestuur moeten besluiten om aan het einde van het verslagjaar van drukker van Maandblad en Publicaties te veranderen. Een meer dan zestig-jarige samenwerking met de Fa. Goffin kwam hiermede ten einde. Voor deze samenwerking, die steeds van plezierige aard was, wil de redactie nog eens haar oprechte dank uitspreken.

De jaarverslagen van de secretaris, de penningmeester en de waarnemende hoofdredacteur werden met instemming ontvangen en goedgekeurd, met grote dank aan de heer Heerkens Thijsen voor het vele werk dat hij in zijn dubbel functie heeft verricht. De voorzitter wees nog eens op de teleurstellende afwijzing door het Staatsbosbeheer te Utrecht met betrekking tot het verzoek om aan de orchideeëntuin in het Gerendal de naam te verbinden van wijlen Dr. Diemont.

De kaskommissie bracht gunstig verslag uit en trad af. De heren Ogg en Willems verklaarden zich bereid de komende financiële jaarkontrolé te verrichten.

De heren Bult en Thissen werden bij acclamatie in het bestuur herkozen. Hoewel de voorzitter reglementair een jaar eerder had moeten aftreden, en hij deze fout wilde herstellen door zich nog slechts voor twee jaar herkiesbaar te stellen, besloot de ledenvergadering niet de oude fout met een 'nieuwe' goed te maken: op voorstel van de heer Willems werd de voorzitter opnieuw voor

drie jaar benoemd. Tevens werd hij opvolger van de heer Heerkens Thijssen als hoofdredacteur, waarnemend op uitdrukkelijk eigen verzoek. De leden benoemden Drs. A.W.F. Meyer als redactielid.

De voorzitter gaf een uiteenzetting over de aard van de wetenschappelijke publicaties van het Genootschap, de financiële lasten en de lusten ervan.

De heer Janssen stelde daarop deze uitgave ter discussie. Een herwaardering van deze publicaties is hoogst noodzakelijk. Daarbij dienen de volgende criteria: financiële haalbaarheid, betekenis voor het ruilverkeer, waarde van het ruilverkeer voor het museum, noodzaak van binding met het genootschap, binding met de streek, activiteiten van de leden als basis van deze publicaties, verkoopbaarheid, andere mogelijkheden voor publicatie. Een voorstel van het bestuur om een studietoelichting te vormen, die vóór december verslag zal uitbrengen aan de algemene vergadering, werd aangenomen: zitting in deze commissie hebben de heren: Montagne, Schoenmaeckers, Gilissen, Janssen.

Een jaarlijkse contributieverhoging bleek onvermijdbaar te zijn gezien het verslag van de penningmeester. Door de publicaties anders uit te geven zal een drastische besparing mogelijk zijn, zodat voorlopig kan worden volstaan met een verhoging tot f 30,- voor leden en hun gezinnen en f 90,- voor instellingen. Voor jeugdleden blijft de contributie gehandhaafd op f 7,50. Indien de toestroom van nieuwe leden blijft doorgaan kan tevens meer geïnvesteerd worden in activiteiten van de verschillende kringen en werkgroepen.

Momenteel zijn de kringen Venlo en Heerlen bestuurlijk goed uitgebouwd. Kring Maastricht zal toch eindelijk een lokaal bestuur moeten krijgen, onafhankelijk van het algemeen bestuur. Zowel in Weert als in Roermond zijn contacten gelegd met Natuurvrienden, die gemotiveerd zijn voor het studiekarakter van het genootschap.

Verschillende studiegroepen vertonen binnen het genootschap velerlei activiteiten. Hun wordt verzocht verslag te geven in het maandblad om zodoende voor anderen de mogelijkheid open te stellen voor aansluiting. In dit kader zijn ook besprekingen gevoerd met studie en werkgroepen van andere verenigingen. Op verzoek van de voorzitter van de Begeleidingscommissie Nationaal Landschapspark Mergelland, Ir. R. Haverschmidt, zal een aantal personen uit verschillende natuurwetenschappelijke disciplines worden benaderd met het verzoek, het genootschap te willen vertegenwoordigen in de projectgroep Natuur en Landschap ten behoeve van deze begeleidingscommissie. Een afgevaardigde van deze commissie zal in de begeleidingscommissie zitting nemen. Men spreekt de verwachting uit dat deze gespreksgroep zijn adviezen in het maandblad zal publiceren.

Bij de rondvraag maakt Mevr. Coolsma haar compliment over de inhoud van het bezwaarschrift van het genootschap tegen de afgraving van het Plateau van Margraten. De heer van Ackooy spreekt zijn ongerustheid uit over de toenemende geluidshinder in de buitengebieden, bijv. t.g.v. ralley's e.d.

Tot slot spreekt de voorzitter een woord van dank aan de aanwezigen, in het bijzonder nogmaals aan de heer Heerkens Thijssen voor zijn blijvende bereidheid op bestuursniveau te blijven werken tot heil van het genootschap, ondanks zijn terugtreden als secretaris en wnd. hoofdredacteur.

In de middag werd een excursie gemaakt onder leiding van de secretaris rondom en over het Plateau van Margraten. De fotoreportage van de hand van de voorzitter en bij dit verslag gepubliceerd, geeft afdoende getuigenis van de vaak verrassende uitzichten en doorkijkjes in dit door de industrie bedreigde gebied.

GÉÉF OM DE NATUUR

- 1 Gééf om de Natuur is een nationale aktie. Die zich richt op alle Nederlanders. Maar die begint bij u. Bent u natuurbewust?
Test uzelf eens op uw houding tot de natuur. En op alles wat die natuur (de aarde, de oceanen, de lucht, de planten, de dieren, de mens) bedreigt. Wat bent u: beschermer of bedreiger?
Gééf om de Natuur is een aktie om die vraag aan u en alle Nederlanders voor te leggen.
- 2 Gééf om de Natuur is ook een aktie om geld. Geld is een middel om dingen die wenselijk zijn, mogelijk te maken. Op het terrein van onderzoek, aankoop en beheer, edukatie, aktie. In binnen- en buitenland.
- 3 Geéf om de Natuur speelt zich als aktie af in de week van 21-26 november 1977. Het aktiepatroon is opgebouwd op het "halen en brengen" principe, dat de basis is geweest van vrijwel alle geslaagde akties in Nederland.
- 4 Op maandagavond 21 november wordt aan alle Nederlandse gezinnen en andere "wooneenheden" een informatie-envelop aangeboden. Dat gebeurt door een leger van zo'n 300.000 vrijwilligers, die deze envelop persoonlijk zullen overhandigen.
In de envelop: een folder, een gift-envelop, een toezeggingskaart.
- 5 Op vrijdagavond 25 november komt (meestal) dezelfde vrijwilliger weer bij u langs. Nu om de gift-envelop op te halen. Die nu - naar wij hopen een envelop met inhoud is geworden.
Die inhoud kan zijn:
 - een bedrag in kontant geld
 - een ingevulde girokaart van elke soort en/of een bankdokument van elke soort en elke bank
- een ingevulde toezeggingskaart (voor het geval u "in termijnen" wilt geven).
- 6 De inhoud van al die enveloppen wordt nog dezelfde avond van de 25e november plaatselijk geteld en via regionale centra doorgegeven aan het landelijk telcentrum. In een direkte uitzending via AVRO-TV wordt de totaal-uitslag als onderdeel van een tegelijkertijd informatief én feestelijk programma bekend gemaakt. En als alle Nederlanders er dan aan gedacht hebben dat het niet om een paar kollekte-guldens gaat maar om een werkelijke gift, dan zal de uitslag zeker niet teleurstellen.
- 7 Een aktie van een week. Maar ver vóór die week is het werk al begonnen. De aktie is - vergeef ons de vergelijking - net een drietrapsraket.
Eerste trap: in alle plaatsen van Nederland aktiekernen, die uitgroeien tot plaatselijke aktiekomitees.
Mensen die bereid zijn om een stukje van zichzelf (denkkracht, energie, tijd) te geven voor een zaak waar zij van harte achter staan.
Taak van dit plaatselijk aktiecomitee (de tweede trap): het werven van de vrijwilligers die nodig zijn voor het dubbele "huis-aan-huis" bezoek in de aktieweek.
En het organiseren van alles wat daarbij komt kijken. Een flink karwei, maar: het landelijk aktiebureau geeft aktieve steun!
Tot tenslotte (de derde trap) het hele Nederlandse volk "in beweging" komt!
- 8 Al dat organiseren vindt niet in het luchtledige plaats. Via dag- en weekbladen, radio en televisie, zullen wij het Nederlandse publiek voortdurend berichten over het Waarom? van de aktie (de motivatie) en het Hoe? (de informatie). De

AVRO is de "dragende" omroep van Gééf om de Natuur.

Diverse radio- en televisieprogramma's (w.o. documentaires) plus de slotavond worden door deze omroep verzorgd.

- 9 Alle gevers die ons met naam en adres bekend zijn, ontvangen binnen een jaar na de aktie een openbare verantwoording, b.v. in de vorm van een krant, waarin verslag wordt uitgebracht van opbrengst, besteding en kosten.

10 Gééf om de Natuur is een aktie van het Wereld Natuur Fonds - Nederland. Het aktiebureau is gevestigd in Heerhugowaard, postbus 210, telefoon 02207-18277.

Wie nu al mee wil doen, kan daarheen schrijven of bellen - bij voorbaat welkom!

Stuur inliggende aanmeldingskaart op, vooral ook als u "buiten" woont!

NATUUREDUCATIE IN DE STAD MAASTRICHT

Het jaar 1977 zal in Maastricht als het jaar van de nieuwe aanpak van de natuureducatie de geschiedenis ingaan.

Zoals uitvoerig bekend gemaakt is is op 14 juni het Natuurhistorisch Museum opnieuw geopend. Daarmee is een mijlpaal bereikt in een jarenlange ontwikkeling, in 1910 op gang gezet door rector Cremers, de oprichter van het Natuurhistorisch Genootschap.

Maastricht, de geboortestad van Jac. P. Thijssen kan trots zijn op deze uitgroei van het Museum als opslag- en expositieruimte van het materiaal, bijeengebracht door natuur-liefhebbende verzamelaars, naar een centrum voor natuurstudie met vele functies.

Om nóg een reden is 1977 voor Maastricht een belangrijk jaar.

Al lange tijd zijn vrijwilligers bezig geweest met het ontwikkelen van mogelijkheden voor de jongere kinderen om meer met de natuur in contact te kunnen komen. Psychologen en pedagogen wijzen al jaren op de eenzijdige ontwikkeling van kinderen die in het stedelijk milieu met de overvolle straten, ra-

zend verkeer en enorme bebouwingen moeten opgroeien.

Na de oorlog is men begonnen met de aanpak van het woningnood-probleem. Maar helaas heeft men zich beperkt tot de bouw van woonhuizen en daardoor zijn overvolle woonwijken ontstaan, die tekort doen aan andere menselijke behoeften, zoals open ruimtes, rust, speelgelegenheid voor de kinderen.

Tevens zijn deze wijken eenzijdig van opbouw. Om een voorbeeld te noemen:

In het dorp en de stad van vroeger was het gebruikelijk dat in een straat verschillende handwerkslieden als timmerman, schoenmaker, slager, smid, boer woonden en werkten. De kinderen maakten dagelijks al deze zaken mee doordat ze overal in en uit konden lopen. Daardoor deden ze een schat aan ervaringen op. Dit betekende tevens, dat ze een breed en diep inzicht kregen in allerlei structuren en functies in de maatschappij en met name in de afhankelijkheid van de mens van de natuur. Toen was het voor kinderen geen probleem te weten wat hout is, waar de melk vandaan komt, hoe het vlees "gemaakt" wordt, hoe aardappels groeien, hoe en waaruit brood gebakken wordt.

Het ontbreekt de moderne peuters en kleuters ten ene male aan dit soort basisgegevens. Onze jeugd is

ontheemd door gebrek aan inzicht in de basis van het menselijk bestaan. Vormen van ontredde-ning als lusteloosheid, baldadigheid, agressiviteit, zucht naar sensatie worden algemeen als problemen erkend.

Er is een grote kloof ontstaan tussen welzijnsvoorzieningen als een Natuurhistorisch Museum en de problematiek onder het merendeel van de jongeren. Hoe wil een kind dat nog nooit sprinkhanen of kik-kervisjes gevangen heeft, of rupsen met brandnetel-blaren gevoed heeft, of meikevers in de ligusterhaag gevangen heeft, of zelfs nog nooit een koe heeft zien melken, ook maar enig idee hebben wat het belang is van een kever- of vlinderverzameling.

De beleveniserwereld van de moderne jeugd, die het grootste deel van zijn tijd binnenshuis, op school of in de supermarkt doorbrengt, is totaal anders opgebouwd dan die van de mensen, die tot de oprichting van een museum overgingen.

Op 7 mei 1977 is in Maastricht een begin gemaakt met aanvullende voorzieningen in het kader van natuureducatie door de opening van de eerste kinderboerderij op educatieve grondslag. Het is een bescheiden begin in de aanpak van de vervreemding van de jongeren van de natuur en van zichzelf die past in het bredere kader van het menselijk welzijnsstreven. Dat dit een broodnodige voorziening is bleek al uit de vele reacties van kinderen op de boerderij. Als volwassene sta je verstomd als je bijvoorbeeld hoort dat een peuter van 5 het heeft over het zwart-witte varken als hij de koe bedoelt, of als je de enorme verbazing ziet als een kip een ei gelegd heeft. De kinderen weten wel waar de kinderen vandaan komen maar voorlichting over de bloemkool en de ooievaar blijkt hard nodig. Met lessen in klasverband op de kinderboerderij alleen kan natuurlijk niet volstaan worden, het is slechts een eerste aanzet. Er moet gezocht worden naar meer en bredere basisvoorzieningen, het liefst in de directe omgeving van de kinderen. Te denken valt b.v. aan de aanleg van

kindertuinen. Alleen door middel van een veelzijdige aanpak is het mogelijk te komen tot een massaal verantwoordelijkheidsgevoel voor ons milieu en tot oplossing van problemen als milieuverontreiniging, energieverbruik e.d.

Een breed opgezette natuureducatie met voorzieningen als kindertuinen, kinderboerderijen en een modern natuurhistorisch museum zal op de lange duur haar vruchten afwerpen, doordat ze de mensen inzicht geven in de biologische bestaansvoorwaarden en wegen aangeeft tot ontspanning, recreatie en actief bezig zijn aan de eigen ontwikkeling op een natuurlijke wijze.

Huub Gilissen

**AANKONDIGING VAN
DE MAANDVERGADERINGEN
EN ANDERE AKTIVITEITEN**

te **Maastricht** op donderdag 1 september om 20.00 uur in het Natuurhistorisch Museum. Onderwerp: determineren van ongewervelde dieren. Leiding Drs. A. Meyer.

te **Heerlen** op dinsdag 6 september om 19.30 uur in het Grotiuscollege.

4 okt. lezing met dia's door de heer E. van Campen over vogels van de Ned. Antillen.

DE NATUUR IN

- Zondag 4 sept. * Thuiswandeling omgeving Elsloo, o.l.v. I.V.N.-Elsloo. Vertrek kasteel „de Haam” om 14.00 uur.
- * Pre-historische heidewandeling Thevennerheide (D.), o.l.v. I.V.N.-Spaubeek/Schinnen. Vertrek met eigen vervoer kerk Spaubeek om 14.00 uur. Vertrek grens Waubach-Scherpenzeel om 14.45 uur
- * Eifel/Ardennenwandeling rondom Fringshaus, o.l.v. I.V.N.-Heerlen. Vertrek van parkeerterrein tegenover Fringshaus om 10.30 uur. Met eigen vervoer te bereiken via Aken richting Monschau. Pas en lunch.
- Zondag 11 sept. * Middagwandeling Boyensbos-Schovensbos, o.l.v. I.V.N.-Kerkrade. Vertrek bushalte I.A.O.-markt Eygelshoven om 13.30 uur.
- * Bustocht naar de Kempen - Brabant, o.l.v. I.V.N.-Meerssen. Vertrek stationsplein Meerssen om 8.00 uur. Opgave en inlichtingen tel. 04403-2530.
- * Wandeling omgeving Wijnandsrade, o.l.v. I.V.N.-Nuth/Wijnandsrade. Vertrek kasteel Wijnandsrade om 14.00 uur.
- * Ekskursie natuurreservaat De Hamert, o.l.v. I.V.N.-Sittard. Vertrek Odasingel, tussen Rijksweg en Nolenslaan te Sittard om 10.00 uur.
- Zondag 18 sept. * Busekskursie vogelreservaat in Zeeuws Vlaanderen, o.l.v. I.V.N.-Elsloo. Vertrek Dor. Verschureplein Elsloo om 7.00 uur. Opgave en inlichtingen tot 11 sept. Tel. Elsloo-4491.
- * Dagtocht omgeving Hauset (B.), o.l.v. I.V.N.-Bocholtz. Opgave en inlichtingen tel. 04442-2119.
- * Wandeling Brunsummerheide, o.l.v. I.V.N.-Brunsum. Vertrek heemtuin N. Maesstraat, Brunsum (L.T.M.-halte Langeberg) om 14.30 uur.
- * Wijnvelden Pietersberg Maastricht, o.l.v. I.V.N.-Geleen. Vertrek parkeerterrein Maaspaviljoen om 14.30 uur.
- * Ekskursie Graven, o.l.v. I.V.N.-Roermond. Vertrek kerk Heibloem om 14.00 uur.

* Middagwandeling Schinveldse bossen, o.l.v. I.V.N.-Schaesberg/N.hagen. Vertrek kerk Schinveld om 14.00 uur.

* Omgeving Moresnet (B.), o.l.v. I.V.N.-Stein. Vertrek gemeentehuis Stein om 14.00 uur (eigen vervoer).

* Staatsforst Wenau, door het Wehebachdal, o.l.v. I.V.N.-Vijlen/Vaals. Vertrek kerk Schevenhütte (D.) om 10.00 uur (eigen vervoer).

* Bosgebied rond Susteren, o.l.v. I.V.N.-Swentibold. Vertrek NS-station Susteren om 14.30 uur.

Zondag 25 sept.

* Provinciale I.V.N.-dag in Valkenburg Veldwandeling omgeving Colmont, o.l.v. I.V.N.-Ubachsberg/Voerendaal. Vertrek kerk Ubachsberg om 14.00 uur.

NATUURWANDELINGEN IN
BELGISCH-LIMBURG

Zondag 4 sept.

* De Teut - Zonhoven: heide, duin, bos en vennen, o.l.v. Gidsen Hilda en Jenny Tielens. Vertrek kerk Zonhoven 13.45 uur of aan de voet van de Teut om 14.00 uur.

Zondag 11 sept.

* De bek - Neeroeteren: gemengd gebied: bos, beekdal, weide, o.l.v. Gids mevr. A. van de Zande. Vertrek Parking Eilandje te Neeroeteren om 14.00 uur.

Zondag 18 sept.

* Stramprooierbroek - Molenbeersel, o.l.v. Gidsen L. Thijs en J. Faassen. Vertrek parking Urlobroek (Woutershof), Molenbeersel om 14.00 uur. Komend van Kinrooi, tegenover de kerk van Molenbeersel links af, dan nog ca. 4 km.

NATUURGIDSENKONTAKT MIDDEN- EN
ZUID LIMBURG

Zaterdag 3 sept.

* Bezoek aan de biologisch-dynamische tuin te Oploo (dagekskursie). (Aanbevolen lektuur E. Pfeiffer en E. Riese: Biologisch-dynamisch tuinieren). Vertrek Roermond zwembad Hattem om 8.30 uur. Deelname alleen mogelijk na telefonische opgave na 18.00 uur. Tel. 04750 - 17712.